DESIGNUL SECVENȚEI
Scenariu general de infuzare
Istorie

Titlu activitate: Fapte și opinii în discursul de propagandă (regimuri totalitare)
Concepte cheie din domeniul educației media: gândire critică, analiza mesajelor, distincția dintre fapte și opinii

Relevant pentru (a se nota domeniul din Educația media și din disciplina studiată)**:**
Educație media:
Competența generală B: Înțelegerea mass-media și analiza critic-reflexivă a informației și a conținuturilor media.
1.2 Să distingă între diferite tipuri de mesaje și forme de comunicare, reușind să le utilizeze adecvat în funcție de contexte și de solicitări;
2. Analiză critică
- Să utilizeze într-o manieră reflexivă instrumentele de cercetare a mesajelor (comparare surse, interpretarea situațiilor, autentificarea informațiilor, distincția dintre fapte și opinii, plasare în contexte spațio-temporale adecvate) pentru a verifica validitatea, credibilitatea și calitatea conținuturilor;
- Să detecteze mesajele încărcate de stereotipuri, prejudecăți, discriminare, reprezentările șablonate ale lumii înconjurătoare;

Istorie:
Competențe specifice și conținuturi:

2.2. Analizarea instituțiilor, normelor și procedurilor de guvernare 2.3. Folosirea strategiilor de negociere și cooperare civică 3.3. Descoperirea în sursele de informare a perspectivelor diferite asupra evenimentelor și proceselor istorice 1.3. Compararea unor opinii și argumente diferite referitoare la o temă de istorie	STATUL ŞI POLITICA Statele în perioada contemporană Probleme de atins: Forme de organizare statală; Idei și regimuri politice. România – de la statul totalitar la statul de drept;

Recomandat pentru: clasele a XI-a, a XII-a

Motivația (de ce?)
Obiective de învățare:
- Recunoașterea și diferențierea dintre fapte și opinii în diferite tipuri de mesaje
- Dezvoltarea competențelor de analiză critică a unui text (prin „text” se înțelege conținut scris, audio, video, fotografic etc.)

Rezultate: După această secvență participanții vor putea:
- Să facă distincția dintre fapte și opinii într-un text

Tema (ce?)
Fapte și opinii

Descriere (cum?)

Evocare – 5 minute
Discuție facilitată:

- Ce știți despre fapte? Dar despre opinii?
- Care sunt caracteristicile faptelor și opiniilor? Care sunt trăsăturile care le diferențiază?
- Care dintre cele două aveau mai multă greutate în discursul public în regimurile totalitare, faptele, ori opiniile?

Realizarea sensului - 15 minute

1. Prezentare teoretică – Fapte și Opinii – Anexa 2 (5 minute)
2. Exercițiu de lucru pe grupe:

Elevii sunt împărțiți pe grupe și primesc sarcina de a identifica faptele și opiniile într-un text dat – Anexa 1 (10 minute de lucru)

Procesare și Reflecție – 15 minute
Elevii vor fi rugați să prezinte ceea ce au lucrat, vor face completări, vor oferi argumente pentru încadrarea informațiilor ca fiind fapte sau opinii.

Discuție facilitată
Set de întrebări pentru profesor:
Cum ați lucrat? Ce anume ați descoperit?
Cum încadrați pasajele din textul parcurs? Care au fost motivele pentru care ați încadrat aceste pasaje ca fapt sau ca opinie?
Ce ați învățat/descoperit parcurgând acest text?
Cum vă poate ajuta diferențierea conceptelor fapte și opinii în viața de zi cu zi?

Atenție: Îmbogățiți discuția cu întrebări referitoare la tema discutată, ce țin de disciplină.

1. Pregătire
Selectați și parcurgeți textul aferent disciplinei, pe care îl veți propune participanților.
Identificați în avans faptele și opiniile din text pentru a vă ghida în secvența de procesare.

2. Facilitare
În etapa de evocare puneți accent pe valorizarea cunoștințelor elevilor din perspectiva conceptelor disciplinei.

În etapa de reflecție, încheiați secvența prin reconectarea cu disciplina studiată. În funcție de textul ales, rugați elevii să își exprime opinia despre tema abordată în text (ce urmărea Ceaușescu prin acest discurs, ce valori/ideologie sunt transmise prin discurs, contextul istoric - ce efect ar avea acest discurs asupra receptorilor, dar asupra lor, a elevilor, ce nu au trăit în această perioadă – cum este interpretarea lor a discursului influențată de informațiile pe care le cunosc despre comunism – din mass-media, de

la școală, de la părinți/bunici, cred că ar fi reacționat altfel la discurs dacă ar fi trăit în acea perioadă – de ce?), în scris/oral.
Temă (dacă e cazul) https://cji.ro/fapte-opinii-activitate-online/

Nu uitați să ne oferiți un feedback al activității:
https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLScUUj_9bUqvEzRq2ZhA0T4isN3wiOb8cYS9BH9bh__pNlx5FQ/viewform

Anexa 1:

Propunere 1: Discurs – Nicolae Ceaușescu (20 decembrie 1989)
Sursa discursului: Historia.ro

„În zilele de 16 și 17 decembrie, sub pretextul împiedicării aplicării unei sentințe judecătorești legale, câteva grupuri de elemente huliganice au organizat o serie de manifestări și incidente, trecând la atacarea unor instituții de stat, distrugând și jefuind o serie de clădiri, de magazine. În ziua de 17 decembrie și-au intensificat activitatea împotriva instituțiilor de stat și de partid, inclusiv a unor unități militare. Aceste grupuri aveau scopul de provoca dezordine și distrugerea instituțiilor și bunurilor generale ale orașului și de a da semnalul unor asemenea acțiuni și în alte centre. Deoarece acțiunile grupurilor antinaționale, teroriste, au continuat, conform constituției și în conformitate cu legile țării, unitățile militare au fost obligate să se apere, să apere ordinea și bunurile întregului oraș. De fapt, să apere ordinea în întreaga țară. Organele de ordine, procuratura, au efectuat și continuă să efectueze cercetările corespunzătoare pentru a stabili cauzele și vinovații acestor acte cu caracter net fascist, provocator de distrugere.

Din datele de care se dispune până în prezent, se poate declara cu deplină certitudine că aceste acțiuni cu caracter terorist au fost organizate și declanșate în strânsă legătură cu cercuri reacționare imperialiste, iredentiste, șoviniste și cu serviciile de spionaj din diferite țări străine. Scopul acestor acțiuni antinaționale provocatoare a fost acela de a provoca dezordine în vederea destabilizării situației politice, economice, de a crea condițiile dezmembrării teritoriale a României, distrugerii independenței și suveranității patriei noastre socialiste. Nu întâmplător, posturile de radio de la Budapesta și din alte țări au declarat încă în cursul acestor acțiuni antinaționale teroriste o campanie desănțată de ponegrire, de minciuni împotriva țării noastre. Doresc să declar cu toată răspunderea că unitățile armatei noastre, care au misiunea apărării independenței și suveranității patriei, a cuceririlor revoluționare, au dat dovadă de multă, foarte multă răbdare, nu au răspuns chiar atunci când soldații și ofițerii au fost loviți, ci numai atunci când situația a ajuns de așa natură încât au fost atacați de bandele teroriste și au fost puse în pericol instituțiile fundamentale, ordinea din județ. Armata și-a îndeplinit pe deplin îndatorirea față de patrie, de popor și cuceririle socialismului.

Această campanie împotriva României face parte dintr-un plan mai general împotriva independenței și suveranității popoarelor, acelor popoare care nu vor dominația străină și sunt gata să-și apere cu orice preț, inclusiv cu arma în mână, independența, dreptul al o viață liberă. Să acționăm în așa fel

pentru a nu fi necesară intervenția… dar…. în același timp, să nu se admită în nicio împrejurare ca Armata să fie atacată, să se acționeze pentru crearea de dezordine, pentru a împiedica activitatea și munca pașnică a poporului. Adevărata libertate, adevăratul umanism înseamnă a asigura dezvoltarea socialistă a patriei, bunăstarea întregii națiuni, a asigura independența, integritatea țării, și a demasca pe toți aceia care acționează, indiferent sub ce forme, împotriva intereselor patriei, a independenței, a socialismului în România.

Doresc să declar în această seară, în fața întregii noastre națiuni, că în ce mă privește, ca fiu devotat al poporului, în munca și răspunderile încredințate de partid și popor, voi acționa în orișice împrejurări în interesul poporului, pentru bunăstarea, fericirea sa, în interesul construcției socialiste, al independenței și suveranității țării. Nu am și nu voi avea niciodată nimic mai presus decât poporul, patria, integritatea României și socialismul.

Mă adresez tuturor cetățenilor patriei noastre, cu chemarea de a da dovadă de înalt spirit patriotic revoluționar, de a înțelege că cele întâmplate la Timișoara constituie acțiuni organizate din timp de cercuri reacționare, agenturile (sic!) de spionaj străine care au organizat toate acestea împotriva patriei noastre. Să acționăm cu toată răspunderea în așa fel ca nicăieri în țara noastră să nu se mai poată organiza și să nu se mai producă asemenea situații. Este necesar, dragi tovarăși și pretini, cetățeni ai Republicii Socialiste România, să dăm dovadă de marea răspundere și înțelepciune a poporului nostru, care în cele mai grele timpuri au dat jerfe grele, mulți din cei mai înaintați fii ai națiunii noastre și-au dat viața pentru independența, pentru bunăstarea, pentru integritatea și construcția socialismului în România. Nu trebuie să existe nimic care să împiedice acțiunea noastră hotărâtă în a servi poporul, socialismul, viitorul luminos al patriei noastre, al națiunii noastre. Vă adresez, dragi tovarăși și pretini, dragi compatrioți, chemarea de a întări colaborarea și unitatea, de a face totul pentru libertatea, pentru construcția socialismului, pentru bunăstarea poporului, pentru integritatea și independența României*”.*

Propunere 2: Interviu Lucian Boia
https://www.revistasinteza.ro/lucian-boia-despre-comunismul-romanesc-si-strania-lui-istorie

Exemplu:

„În zilele de 16 și 17 decembrie, sub pretextul împiedicării aplicării unei sentințe judecătorești legale, câteva grupuri de elemente huliganice au organizat o serie de manifestări și incidente, trecând la atacarea unor instituții de stat, distrugând și jefuind o serie de clădiri, de magazine.”	Fapt. Întrebați elevii: Ce este demonstrabil din ce ați citit? Au avut loc aceste acțiuni descrise? Au putut fi observate de toată lumea la fel? Opinie. Elemente *huliganice* – discutabil, este o apreciere.
„Din datele de care se dispune până în prezent, se poate declara cu **deplină certitudine** că aceste acțiuni cu caracter **terorist** au fost organizate și declanșate în strânsă legătură cu cercuri ***reacționare imperialiste, iredentiste, șoviniste*** și cu serviciile de spionaj din diferite țări străine.”	Opinie. Chiar dacă este o opinie despre care se pretinde că e bazată pe fapte (atenție! - nu ne este spus care sunt acestea), acest pasaj reflectă interpretarea subiectivă a vorbitorului asupra realității – este perspectiva sa influențată de valorile și poziția sa politică; face apel la emoții prin înșiruirea adjectivelor ce caracterizează

	aceste mișcări, de așa natură încât să trezească panica/frica la nivelul receptorilor.
„Nu trebuie să existe nimic care să împiedice acțiunea noastră hotărâtă în a servi poporul, socialismul, viitorul luminos al patriei noastre, al națiunii noastre.”	Opinie. Exprimare în termeni emoționali; *Nu trebuie* – indică prezența opiniei, alții pot considera altfel; Ce valori încearcă Ceaușescu să transmită prin numirea socialismului un *viitor luminos*? Poate alte persoane ar considera altfel acest viitor luminos.

Anexa 1:
Definiții și informații suport - fapte și opinii:

Informațiile pot reda:
- **fapte** - împrejurări reale, acțiuni sau fenomene care se pot observa sau pot fi demonstrate obiectiv.
Ex: Afară plouă. / Bugetul ministerului a fost redus. / Domnul X a fost condamnat pentru furt.
- opinii - aprecieri sau interpretări ale faptelor, văzute prin prisma subiectivă a autorului.
Ex: Vremea e bună. / Bugetul ministerului este indecent de mic. / Domnul X este un hoț fără scrupule.

Orice persoană are dreptul de a-și exprima opiniile. Opiniile sunt garantate de dreptul la liberă exprimare, fără de care nu există o societate democratică. Libertatea de exprimare acoperă și acele informații și idei care ofensează, șochează sau deranjează.

Exprimarea opiniilor trebuie să se încadreze în niște limite legale. Totuși, aceste limite sunt foarte restrânse.

Deși opiniile, mai ales cele care exprimă judecăți de valoare (bun/rău, corect/greșit, potrivit/nepotrivit) nu se cer neapărat justificate, au credibilitate mai mare opiniile care au la bază informații factuale și cele exprimate de persoane care cunosc domeniul asupra căruia se pronunță. Cu toții putem avea o opinie despre purtatul măștii ca mijloc de protecție anti-virală, dar opinia unui medic virusolog va fi mai pertinentă decât cea a unui inginer, de exemplu. Așa cum opinia respectivului inginer despre podul de la Cernavodă va fi mai pertinentă decât a virusologului.

Opinia unei persoane pe o anumită temă este pertinentă și are valoare de model doar dacă persoana respectivă este competentă în domeniul despre care se pronunță.

Notorietatea nu înseamnă neapărat și autoritate.

Fapte	*Opinii*
Împrejurări reale, acțiuni sau fenomene care pot fi observate sau verificate obiectiv	Impresii, aprecieri sau interpretări asupra unui subiect
Poate fi demonstrată obiectiv, în baza unor **probe**	Nu pot fi verificate și demonstrate
Obiective	Subiective, personale, putem fi sau nu de acord cu ele

Universale, apar la fel indiferent de cine le privește	Pot diferi de la persoană la persoană, de la grup la grup
Exprimate în termeni neutri	Exprimate în termeni emoționali
Cuvinte care ajută la identificarea lor: confirmă, dovedește, demonstrează etc.	Părerea mea, din punctul meu de vedere, a suspecta că etc.

În analiza unei opinii, ne putem pune câteva întrebări „de test”:
- Ce cunoștințe/experiență are persoana care emite opinia în domeniul despre care vorbește?
- De ce sunt tentat/ă să urmăresc această persoană? Care sunt calitățile pe care i le recunosc și apreciez? Ex: talent, farmec personal, inteligență, bun gust, atitudine civică, succes material, faimă etc. Ce anume din aceste calități aș vrea să am și eu?
- Ce interes există pentru promovarea acestei persoane/acestei opinii?
- Ce cred EU despre subiect?

În mass-media, un jurnalist corect va prezenta întotdeauna publicului mijloacele prin care poate demonstra – și prin care publicul poate verifica, dacă dorește – faptele pe care le prezintă. Un comentator onest își va baza întotdeauna opinia și interpretarea pe fapte demonstrabile. Ambii vor menționa sursa informațiilor, făcându-și publicul partener la dezbatere, nu doar un asistent pasiv la o dezbatere pe care o privește din lipsă de ceva mai bun.